

Επιμέλεια Γιώργος Χατζηβασίλης



ΤΑ ΜΑΘΑΤΕ ΤΑ ΝΕΑ;

ΕΝΑ ΣΥΓΚΛΟΝΙΣΤΙΚΟ ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΓΕΓΟΝΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΙΜΗ ΝΤΕΝΙΣΗ

Η «Σμύρνη μου αγαπημένη» στέλνει το μήνυμά της: «Σαν δεν θέλεις να πεθάνεις, να θυμάσαι, μην ξεχνάς»

Φίλοι μου, αν δεν είχα προλάβει να δω την θεατρική παράσταση «Σμύρνη μου αγαπημένη» λίγες μέρες μόνο πριν επιστρέψω στο Σίδνεϊ, θα έχανα μερικές από τις πιο σημαντικές στιγμές του ταξιδιού μου. Δεν γράφω σαν θεατρικός κριτικός επειδή δεν έχω μέτρο σύγκρισης, αλλά πιστεύω ότι το έργο που έγραψε, οκνοθέτησε, αλλά και στο οποίο πρωταγωνίστησε η Μιμή Ντενίση, πρέπει να είναι μια από τις μεγαλύτερες επιτυχίες του ελληνικού Θεάτρου.

Πιστεύω ότι μαζί μου συμφωνούν δεκάδες χιλιάδες άλλοι θεατρόφιλοι που το είδαν επειδή η παράσταση «Σμύρνη μου αγαπημένη» έχει οπάσει ταμεία, ενώ το βιβλίο με το οενάριο του έργου από την Μιμή Ντενίση έχει φτάσει ήδη την πέμπτη έκδοση! Η Μιμή Ντενίση είναι ευτυχισμένη με την επιτυχία. Ήδη τον Οκτώβριο η παράσταση έχει ταξιδέψει στην Κύπρο για δυο εμφανίσεις, ενώ μετά τις παραστάσεις στην Αθήνα και Θεσσαλονίκη θα πραγματοποιηθεί περιοδεία σε Καναδά και Αμερική. Διερωτώματι, μήπως υπάρχει πιθανότητα να έρθει και στην Αυστραλία, γιατί είναι μια παράσταση που θα πρέπει να δουν όλοι οι Ελληνες.

Οχι μόνο επειδή αφορά μια σύγχρονη ελληνική τραγωδία που η Μιμή Ντενίση παρουσιάζει με μαεστρία, με έναν μοναδικό τρόπο γραφής, αλλά και επειδή τα πάντα είναι τέλεια οργανωμένα και λειτουργούν τέλεια.

Η απόφαση της Μιμής Ντενίση να διατηρήσει πέρα από το κείμενο, τη σκηνοθεσία και τον πρωταγωνιστικό ρόλο, αποδεικνύεται καθοριστική, αφού η ίδια έχει κάνει την έρευνα και γνωρίζει καλύτερα από οποιονδήποτε άλλο πώς πρέπει να αποδοθεί το θέμα και τι τόνο πρέπει να επιλέξει. Οι ζωντανές αλλαγές χώρων και σκηνικών χρονιμοποιώντας την πιο σύγχρονη τεχνολογία με διαφάνειες και οπικοακουστικά εργαλεία λειτουργούν καππληκτικά και διατηρούν το κοινό σε εγρήγορση. Είναι ελάχιστες οι φορές που βλέπουμε κάτι τόσο φιλόδοξο στη θεατρική σκηνή της χώρας μας και ακόμη πιο οπάνιες είναι αυτές που λειτουργεί.

Οπως έγραψε ο Γιάννης Μόσχος για την παράσταση «Σμύρνη μου αγαπημένη», Η Μικρασιατική καταστροφή είναι ένα ιστορικό γεγονός, που δεν έχει «αποβάλει» ακόμη την άγκυρα της μνήμης, με αποτέλεσμα κάθε φορά που επιστρέφουμε στα γεγονότα του 1922 με οποιαδήποτε αφορμή, η συναισθηματική φόρτωση να διατηρείται έντονη. Έχουν περάσει 82 χρόνια από τη «μαύρη σελίδα» της ελληνικής ιστορίας και όμως συνεχίζονται τα debates με αφορμή τις συνθήκες που πραγματοποιήθηκε η προσφυγία στην Ελλάδα και η ανταλλαγή πληθυσμών.

Το έργο αποτελεί τον τελικό προορισμό εξουχιστικής ιστορικής έρευνας ετών από την ίδια την Μιμή Ντενίση που οποία καλύπτει την περίοδο από το 1917 έως το 1923.

Η ιστορία αναβιώνει μέσα από μια εύπορη οικογένεια στη Σμύρνη και μέσα στις 3 ώρες της παράστασης βλέπουμε διάφορες πυχές της καθημερι-



νής ζωής τους. Μπαίνουμε μέσα στα σαλόνια και την κουζίνα τους, βλέπουμε τον τρόπο που διασκεδάζουν και ακούμε τη μουσική τους και γινόμαστε παραπρητές των πολιτικών διενέξεων που αντικατοπρίζουν ό,τι συνέβαινε πίσω στην Ελλάδα και που τελικά οδήγησαν κατευθείαν «στο χείλος του γκρεμού». Όλα αυτά ζωντανεύουν μπροστά στα μάτια μας μέσα από πλούσιο φωτογραφικό υλικό της εποχής, εντυπωσιακά οκνητικά που αλλάζουν συνεχώς, λαμπερά κοστούμια που αντικατοπρίζουν την κοσμοπολίτικη φύση της πρωτεύουσας της Ιωνίας και ζωντανή μουσική από την ορχήστρα Εστουδιαντίνα με τραγουδιστές της Μπάμπη Τσέρτο και τη Σοφία Μέρμπη.

Επί τρεις ώρες η Μιμή Ντενίση, δεν αφήνει τον θεατή να νιώσει ανία, να κοιτάξει το ρόλο του.

Σε ξεσκένει με τη μουσική, σου μεταφέρει κοσμοπολίτικο αέρα Μικράς Ασίας και σε συγκινεί σε οπμέιο που δεν περιμένεις.

Η Μιμή Ντενίση προκαλεί τις αισθήσεις του θεατή, τον κάνει να γελάσει με λεπτό χιούμορ, τον εξοργίζει με την σκληρότητα τής εποχής, τον αναγκάζει να οκέπεται αν αυτή η τραγωδία θα μπορούσε να απόφευχθεί, να διερωτάται ποιός ήταν ο πραγματικός ρόλος της τότε ελληνικής κυβέρνησης, αλλά και τού Αιταούρκ, να ντρέπεται για το χάλι των «πολιτισμένων» Ευρωπαίων που έμειναν αδιάφοροι μπροστά στη σφαγή γυναικοπαίδων. Και όταν η Μιμή Ντενίση λέει σε κάποια στιγμή «δεν ήταν... «συνωστιομός», ήταν κόλαση!» το κατάμεστο θέατρο ξέσπασε σε ένα αυθόρυμπο ζεστό χειροκόπιμα.

Πολύ σημαντικό κομμάτι είναι ωστόσο και αυτό που αφιερώνεται στους χαρακτήρες των Τούρκων. Δεν ήταν μια αόρατη απειλή, ούτε η καταστροφή ήλθε ξαφνικά μια μέρα του Σεπτέμβρη. Όλα άρχισαν χρόνια πριν με το κίνημα των Νεότουρκων. Και από τη μία οι ανισότητες της κοσμικής ζωής των ελληνικών πληθυσμών και της όχι και τόσο πλουσιοπάροχης των Τούρκων και από την άλλη η διχόνοια και οι δισταγμοί στην ελληνική πολιτική σκηνή που οδήγησαν σε έναν επεκτατισμό που δεν μπορούσε να στηριχθεί, απλώς φούντωσαν ένα ήδη υπάρχον μίσος.

Η Μιμή Ντενίση, θέτει και σκληρά ερωτηματικά για την ελληνική στρατιωτική -τί δουλειά είχε ο ελληνικός στρατός να φτάσει μέχρι την Αγκυρα, αφού είχαν εξασφαλιστεί η Κωνοταντινούπολη και η Σμύρνη; Ο Κεμάλ Αιταούρκ ήξερε την αδυναμία του ελληνικού στρατού μακριά από τη βάση του

σαν λύκος περίμενε τους έλληνες στρατιώτες στην παγίδα που τους είχε στήσει.

Από αυτή τη συνεχή επίθεση από τη Μιμή Ντενίση, στο συναίσθημα και την ψυχή του θεατή, μερικές φορές ένιωσα πως ήταν ανυπόφορη και δεν μπορούσα να συγκρατήσω τα δάκρια. Σχεδόν αμέσως, όμως, μια αστεία ατάκα σε επαναφέρει στα ίσα σου, μέχρι την επόμενη τραγική στιγμή με αποκορύφωμα την εξόντωση του Ελληνισμού από τους τούρκους εθνικιστές.

Το τελευταίο εικοσάλεπτο είναι ιδιαίτερα έντονο, καθώς το να βλέπεις τις θηριωδίες που εκτυλίχθηκαν να αναβιώνουν μπροστά σου είναι ένα σκληρό θέαμα ακόμη και αν δεν έχεις καμία σχέση με την Μικρά Ασία και ό,τι γνωρίζεις το έμαθες μέσα από τα σχολικά εγχειρίδια της Ιστορίας. Η αναπάσταση είναι πιοτή και αναμοχλεύει τη συλλογική μνήμη και τις μαρτυρίες.

Οπως έγραψε ο έμπειρος κριτικός θεάτρου, Γιάννης Μόσχος, οι ερμηνείες κυμαίνονται όλες σε υψηλό επίπεδο. Η Μιμή Ντενίση καταθέτει πάθος πάνω σε ένα πρότερη ζωής και έχει δίπλα της έναν πολυπλοκή θίασο εξαίρετων πθωποίων για να τη στηρίξει. Από αυτούς ξεχωρίσαμε τον Τάσο Νούσια που παραδίδει ίσως την κορυφαία ερμηνεία της παράστασης στο ρόλο ενός Τούρκου που βρίσκεται ανάμεσα στα δύο στρατόπεδα και διανύει τη μεγαλύτερη απόσταση ανάμεσα στους χαρακτήρες από την αρχή μέχρι το τέλος του έργου. Η Νέδη Αντωνιάδη διαθέτει την κλάση που θα της επιτρέψει να υποδυθεί μέλος της υψηλής κοινωνίας και πείθει περισσότερο από κάθε άλλον για αυτό, ενώ ο Κρατερός Κατσούλης στέκεται επάξια δίπλα της. Η Κατερίνα Γερονικολού με φυσική λάμψη και περίσσεια σπιρτάδα είναι η πιο φρέσκια παρουσία και το ρομάντζο με τον Δημήτρη Μακαλιά έχει καλή χημεία και καταλήγει σε μια από τις πιο ενδιαφέρουσες υπο-ιστορίες. Τέλος, ο Κώστας Βουτσάς βρίσκεται σε κέφια, στην καλύτερη επιλογή ρόλου του τα τελευταία χρόνια.

Εγώ θα έδινα εύσημα στο εξαιρετικό μουσικό σχήμα «Η Εστουδιαντίνα της Σμύρνης» με μαέστρο τον Ανδρέα Κατσιγιάννη και τους μουσικούς Σωτήρη Μαργώνη, Νίκο Μέρμπηκα, Γιάννη Τσέρτο και Γιάννη Πλαγιαννάκο. Ακόμη θα σημειώσω την υπέροχη φωνή της Σοφίας Μέρμπηκα και του Μπάμπη Τσέρτου.

